

การคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลผู้มีชื่อเสียง

นายชิวิน มัลลิกะมาลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PROTECTION OF CELEBRITY'S IDENTITY RIGHT

Mr. Cheewin Mallikamarl

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws**

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

500582

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลผู้มีชื่อเสียง

โดย

นายชวิน มัลลิกะมาลย์

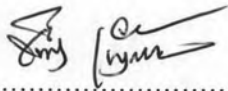
สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์อรพรรณ พันธุ์พัฒนา

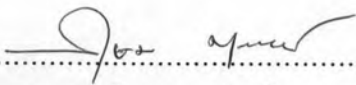
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

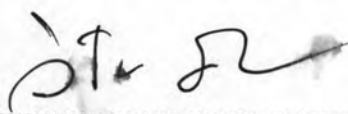
..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

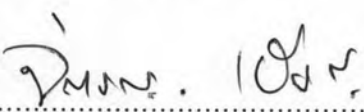
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชิตินันท์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุขุม ศุภานิตย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์อรพรรณ พันธุ์พัฒนา)

..... กรรมการ
(อาจารย์วิชัย อริยะนันท์กะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์จิตรรดา เสงยสมาก)

นายชวิณ มัลลิกะมาลย์ : การคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลผู้มีชื่อเสียง. (THE PROTECTION OF CELEBRITY'S IDENTITY RIGHT) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์อรพรรณ พันธ์พัฒนา, 156 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาการคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลผู้มีชื่อเสียง เนื่องจากภาพลักษณ์ของบุคคลผู้มีชื่อเสียงมีมูลค่าทางพาณิชย์ที่สามารถนำไปหาประโยชน์ได้หลายรูปแบบ แต่กฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธินี้ยังไม่มี ความชัดเจนเนื่องจากมิได้เป็นสิทธิที่รับรองโดยกฎหมาย ดังนั้น จึงน่าจะมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการคุ้มครองสิทธินี้

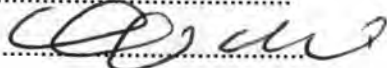
อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาผู้เขียนพบว่า แนวทางในการคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลผู้มีชื่อเสียงในประเทศสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความคุ้มครองสิทธินี้ภายใต้แนวทางของกฎหมายละเมิด นอกจากนี้ความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้มีชื่อเสียง และบุคคลทั่วไปมิได้เป็นสาระสำคัญในการให้ความคุ้มครองสิทธินี้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าการคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลจึงน่าจะนำกฎหมายละเมิดมาใช้ในการคุ้มครองได้

ในประเทศไทย สิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลสามารถถือเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองในฐานะที่เป็นสิทธิในชื่อของบุคคลตามมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในกรณีที่เป็นภาพลักษณ์ประเภทชื่อของบุคคล ขณะที่สิทธิในภาพลักษณ์อื่น ๆ ของบุคคล เช่น ภาพของบุคคล หรือ เสียงของบุคคล สามารถถือเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองในฐานะที่เป็นสิทธิส่วนบุคคลตามมาตรา 35 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ดังนั้น การนำภาพลักษณ์ของบุคคลไปหาประโยชน์เชิงพาณิชย์โดยไม่ได้รับอนุญาตย่อมถือเป็นการละเมิดสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้

นอกจากนั้น การหาประโยชน์เชิงพาณิชย์จากภาพลักษณ์ของบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของบุคคลผู้มีชื่อเสียงอาจใช้บุคคลอื่นลอกเลียนแบบลักษณะท่าทางของบุคคลผู้มีชื่อเสียงเพื่อนำไปหาประโยชน์ กรณีเช่นนี้ไม่อาจจะถือได้ว่าบุคคลผู้มีชื่อเสียงที่ถูกเลียนแบบเป็นผู้เสียหายจากการกระทำละเมิด เพราะเหตุว่าบุคคลผู้มีชื่อเสียงมิได้ถูกนำไปใช้ในการหาประโยชน์เชิงพาณิชย์โดยตรง อย่างไรก็ตามในกรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่า การหาประโยชน์เช่นว่านี้ถือได้ว่าเป็นการละเมิดโดยการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตตามมาตรา 420 ประกอบ 421 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น การหาประโยชน์โดยไม่ชอบนี้ก็สามารถนำกฎหมายละเมิดมาใช้ในการคุ้มครองได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่า การหาประโยชน์เชิงพาณิชย์จากภาพลักษณ์ของบุคคลในกรณีที่เป็นบุคคลที่ถึงแก่กรรมแล้วไม่อาจได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายละเมิดได้เนื่องจากภาพลักษณ์ของบุคคลซึ่งได้รับการรับรองในฐานะที่เป็นสิทธิในชื่อของบุคคล และสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิทธิเฉพาะตัวของบุคคลไม่ใช่สิทธิในทรัพย์สิน ดังนั้น สิทธินี้ย่อมไม่ตกทอดไปสู่ทายาทตามกฎหมายมรดก การคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ในกรณีนี้จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมาย เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ เพื่อให้คุ้มครองสิทธิในภาพของบุคคล ซึ่งสามารถใช้ในการคุ้มครองภาพของบุคคลที่ถึงแก่กรรมแล้วได้ เป็นต้น

สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิติกร.....ชวิณ มัลลิกะมาลย์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4786231634 : MAJOR LAWS

KEY WORD: PERSONALITY / CELEBRITY / APPROPRIATION / IDENTITY / PRIVACY

CHEEWIN MALLIKAMARL : THE PROTECTION OF CELEBRITY'S IDENTITY RIGHT

THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR ORABHUND PANUSPATTHNA, 156 pp.

The objective of this thesis is to study the protection of celebrity's identity right. The celebrity's identity has its economic value that can be commercially appropriated in various ways; but the legal protection of such right in Thai Law is uncertain because it is not legally recognized. Then it should be recognized by the enactment of sui generic law.

However, the author found that this right in the legal provisions of the Federal Republic of Germany and of the United States of America is protected under Tort law and there is no difference between Celebrity's right and that of Non-celebrity. Therefore, in Thai Law the author opined that a person's identity right can also be protected by Tort law.

In Thai Law, person's identity can be legally recognized as the person's name according to the Civil and Commercial Code Section 18, and in case of a person's other indicia identity (e.g. image, voice), it should be recognized as privacy right according to Article 35 of the Constitution of Thailand B.E. 2550. Therefore, the commercial appropriation of a person's identity without consent of the owner is an infringement of "other rights", according to Section 420 of the Civil and Commercial Code.

Moreover, the commercial appropriation of a person's identity, in case of using another person to imitate celebrity's personality, celebrity who was imitated can't be the injured person since the appropriated person is not the celebrity. However, in this case, the author opined that this type of appropriation is an Abuse of Right under Tort Law according to Section 420 incorporate with Section 421, consequently this misappropriation can also be protected by Tort Law.

Nevertheless, the commercial appropriation of a person's identity in case of a deceased person can't be protected by Tort law because a person's identities which are legally recognized as person's name and as privacy right are personal rights, which cannot be passed on to his/her heir according to Inheritance Law. Therefore a deceased person's identity should be given protection under provisions of other laws, for example, as a copyrighted work under Copyright Act.

Field of study.....LAWS.....
Academic year 2007

Student's signature.....*Chr. Mallikamarl*.....

Advisor's signature.....*Orabhund Panuspatthna*.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์อรพรรณ พันธ์พัฒนา ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่ผู้เขียน รวมทั้งให้แนวทางในการศึกษาและวิจัย พร้อมทั้งสละเวลาอันมีค่าในการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างดีตลอดมา นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณท่านรองศาสตราจารย์สุขุม ศุภนิตย์ ท่านอาจารย์วิชัย อริยะนันท์ทกะ และท่านอาจารย์จิตร์ลดา เสงยสมาก ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำในทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบคุณพระคุณ มารดา และบิดา รวมทั้งครอบครัวของผู้เขียนที่ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนตลอดเวลาที่ผู้เขียนได้ทำวิทยานิพนธ์นี้

ผู้เขียนขอขอบคุณ เพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งหลักสูตรปริญญาตรี และหลักสูตรปริญญาโท รวมไปถึงข้าราชการและเจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ที่เป็นกำลังใจให้ผู้เขียนมีความมานะพยายามในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไปในอนาคต ผู้เขียนขอให้เป็นที่กตเวทิตาคุณแก่บิดามารดา และครูบาอาจารย์ของผู้เขียน

บทที่	ช หน้า
2.3.2	ประโยชน์ที่มีอาจคำนวณเป็นเงินได้.....25
2.3.2.1	ประโยชน์ที่พึงได้รับจากการเป็นที่ยอมรับในสังคม.....26
2.3.2.2	ประโยชน์ที่พึงได้รับในความเป็นส่วนตัว.....30
2.3.2.3	ประโยชน์ที่พึงได้รับจากการปราศจากการรบกวนจิตใจ.....32
3	การคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลผู้มีชื่อเสียงในต่างประเทศ.....33
3.1	การคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลผู้มีชื่อเสียงในประเทศ
	สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....33
3.1.1	หลักกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคล.....35
3.1.1.1	สิทธิโดยเฉพาะเกี่ยวกับบุคคล.....35
3.1.1.2	สิทธิโดยทั่วไปเกี่ยวกับบุคคล.....35
3.1.2	วัตถุประสงค์สิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคล.....36
3.1.2.1	ภาพของบุคคล.....36
3.1.2.2	ชื่อของบุคคล.....40
3.1.2.3	เสียงของบุคคล.....42
3.1.3	ภาพลักษณ์ของบุคคลที่ถึงแก่กรรม.....43
3.1.3.1	ประโยชน์ที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้.....46
3.1.3.2	ประโยชน์ที่มีอาจคำนวณเป็นเงินได้.....47
3.1.4	การหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ของบุคคลในประเทศเยอรมนี.....48
3.1.4.1	การหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ของบุคคลจากการถูกนำไป โฆษณา.....49
	(ก) การนำภาพของบุคคลไปใช้ในการโฆษณา.....49
	(ข) การนำชื่อของบุคคลไปใช้ในการโฆษณา.....50
	(ค) การนำเสียงของบุคคลไปใช้ในการโฆษณา.....51
	(ง) ข้อยกเว้น.....51
3.1.4.2	การหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ของบุคคลจากการถูกนำไป เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า.....53
3.1.4.3	การหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ของบุคคลรูปแบบอื่น.....54
3.2	การคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลผู้มีชื่อเสียงในประเทศสหรัฐอเมริกา.....58
3.2.1	หลักกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคล.....59
3.2.1.1	สิทธิส่วนบุคคล.....60

3.2.1.2	สิทธิในการเผยแพร่.....	63
3.2.2	วัตถุประสงค์สิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคล.....	64
3.2.2.1	ชื่อของบุคคล.....	65
3.2.2.2	ภาพของบุคคล.....	66
3.2.2.3	ภาพลักษณ์อื่นใดของบุคคล.....	67
3.2.3	ภาพลักษณ์ของบุคคลที่ถึงแก่กรรม.....	71
3.2.3.1	ประโยชน์ที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้.....	72
3.2.3.2	ประโยชน์ที่อาจคำนวณเป็นเงินได้.....	73
3.2.4	การหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ของบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	75
3.2.4.1	การหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ของบุคคลจากการถูกนำไป โฆษณา.....	79
	(ก) การนำภาพลักษณ์ของบุคคลไปใช้ในการโฆษณา.....	79
	(ข) ช้อยกเว้น.....	82
3.2.4.2	การหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ของบุคคลจากการถูกนำไป เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า.....	84
3.2.4.3	การหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ของบุคคลจากหา ประโยชน์รูปแบบอื่นๆ.....	86
4	แนวทางในการพัฒนากฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคล.....	95
4.1	วิเคราะห์หลักกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคล.....	95
4.1.1	สิทธิในชื่อของบุคคล.....	101
4.1.2	สิทธิในภาพลักษณ์อื่นใดของบุคคล.....	102
4.2	แนวทางในการคุ้มครองวัตถุประสงค์สิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคล.....	107
4.2.1	แนวทางในการคุ้มครองวัตถุประสงค์สิทธิในภาพลักษณ์ประเภทต่างๆ.....	110
4.2.1.1	แนวทางในการคุ้มครองชื่อของบุคคล.....	110
4.2.1.2	แนวทางในการคุ้มครองภาพลักษณ์อื่นใดของบุคคล.....	111
4.2.2	แนวทางในการคุ้มครองวัตถุประสงค์สิทธิในภาพลักษณ์ในกรณี ลอกเลียนแบบลักษณะของบุคคล.....	112
4.2.2.1	ภาพของบุคคล.....	114
4.2.2.2	เสียงของบุคคล.....	115
4.2.2.3	การใช้ชื่อของบุคคลซ้ำหรือคล้ายคลึงกัน.....	116
4.2.3	ช้อยกเว้นจากการละเมิดสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคล.....	117

บทที่	ญ หน้า
4.2.4 การขอคำสั่งห้ามกระทำการต่อไปซึ่งละเมิด.....	119
4.3 แนวทางในการคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลที่ถึงแก่กรรม.....	120
4.3.1 ประโยชน์ที่มีอาจคำนวณเป็นเงินได้.....	121
4.3.2 ประโยชน์ที่อาจคำนวณเป็นเงินได้.....	125
4.4 แนวทางในการนำไปคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์จากการหาประโยชน์	
ประเภทต่าง ๆ.....	128
4.4.1 แนวทางในการคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลจากการถูกนำไป	
ใช้โฆษณา.....	129
4.4.1.1 การนำชื่อของบุคคลไปใช้ในการโฆษณา.....	129
4.4.1.2 การนำภาพลักษณ์อื่นใดของบุคคลไปใช้ในการโฆษณา.....	130
4.4.1.3 ช้อยกเว้น.....	133
4.4.2 แนวทางในการคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลจากการถูกนำไป	
เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า.....	133
4.4.3 แนวทางในการคุ้มครองสิทธิจากการหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ของ	
บุคคลประเภทอื่นๆ.....	135
5 บทสรุปข้อเสนอแนะ.....	140
รายการอ้างอิง.....	144
ภาคผนวก.....	147
ภาคผนวก ก.....	148
ภาคผนวก ข.....	151
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	156